

ВІДГУК ОФІЦІЙНОГО ОПОНЕНТА

на дисертаційну роботу **Мальцева Віталія Вікторовича «Організаційні та правові засади діяльності Національної поліції в умовах правового режиму надзвичайного стану»**, представлену на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 - адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право.

I. Актуальність теми дисертації

Актуальність теми дисертації є беззаперечною. Дисертацію присвячено дослідженню організації та правовим засадам діяльності Національної поліції в умовах правового режиму надзвичайного стану. Тема дисертаційної роботи актуальна як в теоретичному, так і в практичному плані. Вона повністю відповідає паспорту спеціальності 12.00.07- адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право.

Попри наявності наукових праць, присвячених аналізу та характеристиці правового режиму надзвичайного стану, в більшості наукових досліджень даної проблематики має місце несистемна характеристика наявних аспектів правового режиму надзвичайного стану.

При цьому явним упущенням є та очевидність, що недостатня увага приділяється аналізу передусім основних засад діяльності Національної поліції у надзвичайних ситуаціях. До речі, дане упущення прослідковується, наприклад, у Концепції реформування та подальшого розвитку системи управління державою в умовах надзвичайного стану і в особливий період, затвердженої Указом Президента України від 25 вересня 2017 року № 283/2017, де не акцентована увага саме на організаційних засадах діяльності Національної поліції в умовах правового режиму надзвичайного стану. Дане упущення виправлено у Стратегії розвитку системи

Міністерства внутрішніх справ України до 2020 року, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 15 листопада 2017 року № 1023-р.

Таким чином, автор поклавши в основу свого наукового дослідження «Організаційні та правові засади діяльності Національної поліції в умовах правового режиму надзвичайного стану», здійснив досить успішну спробу актуалізувати дану проблематику.

II. Загальна оцінка роботи

Дисертація включає 3 розділи, у тому числі 9 підрозділів основного тексту. Представлена дисертація характеризується продуманістю структури, яка націлює повною мірою розкрити сутність і зміст проблеми, що досліджується. Вступна частина, назви розділів та формулювання підрозділів концентрують увагу на дослідженні найбільш актуальних і водночас слабо розкритих у наявній науковій літературі аспектів заявленої для дослідження проблеми.

Структура дисертаційного дослідження націлена на розкриття заявленої теми. Заявлені в дисертації розділи та 9 підрозділів охоплюють досить широкий спектр проблем і націлюють дослідити організаційні та правові засади діяльності Національної поліції саме в умовах правового режиму надзвичайного стану.

Отже, структура дисертації продумана, націлює на пошук і дослідження актуальних у теоретичному аспекті й важливих, виходячи з потреб юридичної практики, проблем.

Для досягнення поставленої мети автор виконав такі *завдання*:

- окреслив систему нормативних актів, що регулюють відносини під час реалізації правового режиму надзвичайного стану, відповідність його положень Конституції України, принципам і нормам міжнародного законодавства;
- дослідив сутність, специфіку надзвичайного стану як правового інституту й правового режиму;
- виокремив особливості правовідносин, що виникають в умовах дії правового режиму надзвичайного стану;
- визначив поняття, зміст й ознаки публічної безпеки як правової категорії;

- з'ясував та конкретизувати організаційну структуру системи управління поліцією в умовах адміністративно-правового режиму;
- встановив роль і місце взаємодії територіальних та міжрегіональних територіальних органів поліції в разі введення правового режиму надзвичайного стану;
- дослідив специфіку адміністративно-правового режиму перебування іноземців й осіб без громадянства на території України та його забезпечення поліцією;
- висвітлив особливості адміністративно-правового режиму безпеки дорожнього руху та його забезпечення поліцією;
- розробив пропозиції з удосконалення нормативно-правових актів, які регулюють відносини, що виникають в умовах дії правового режиму надзвичайного стану.

Уважне ознайомлення зі змістом дисертаційного дослідження дають підстави вважати, що в роботі розкрито теоретико-методологічну та конституційно-правову основу адміністративно-правового режиму надзвичайного стану. За результатами вивчення доктринальних і нормативних джерел щодо природи поняття адміністративно-правового режиму та його видів з'ясовано, що, надзвичайний стан - це особливий правовий режим, який передбачає обмеження встановлених Конституцією України і іншими законами прав громадян і організацій, покладання на них додаткових обов'язків, а також особливий порядок діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування (с. 32-33).

Правовий порядок введення надзвичайного стану сприяє усуненню обставин, які є факторами загрози, відновлення законності, правопорядку, нормалізації надзвичайної ситуації. Порядок і умови застосування фізичної сили, спеціальних засобів і вогнепальної зброї, які перебувають на озброєнні Національної поліції застосовуються відповідно до законів України і не підлягають зміні в умовах надзвичайного стану.

III. Наукова новизна одержаних результатів.

Наукова новизна одержаних результатів є очевидною, якщо виходити з таких авторських новацій, наукових висновків та узагальнень:

- 1) Вперше встановлено системний перелік чинників та факторів, які можуть стати підставою для введення адміністративно-правового режиму надзвичайного стану;
- 2) Обґрунтована правова доцільність на законодавчому рівні визначити правовий статус органів особливого управління територією, на якій введено правовий режим надзвичайного стану;
- 3) Надано пропозиції щодо централізації системи управління в разі виникнення надзвичайних ситуацій, до якої належать оперативні штаби поліції; штаби військових частин Національної гвардії України; штаби інших органів (підрозділів), що залучаються до дій в особливих умовах;

Таким чином, за результатами дисертаційного дослідження сформульовано та обґрунтовано нові теоретичні висновки, практичні рекомендації і пропозиції, що містять елементи новизни та розв'язують наукову проблему підвищення ефективності нормотворчої, правозастосовної діяльності у сфері організаційно-правових засад діяльності Національної поліції в умовах правового режиму надзвичайного стану.

Практичне значення отриманих результатів для правової науки і юридичної практики визначається тим, що теоретичні положення та висновки, які містяться в дисертаційному дослідженні, можуть бути використані: у правотворчій сфері при підготовці відповідних законопроектів та внесенні змін і доповнень до чинних нормативно-правових актів.

IV. Недоліки, дискусійні положення та зауваження щодо змісту та концептуальних засад дисертації.

Уважне ознайомлення з дисертаційною роботою дає підстави вважати, що не всі положення дисертації достатньою мірою завершені, а дискусійні положення аргументовані.

1. Автор дослідження продемонстрував надмірну претензійність, визначаючи категорію «вперше» у чотирьох позиціях. Адже «вперше» - це фактична претензія на наукове відкриття. Так, здобувач до наукового відкриття відносить, зокрема, таку позицію: «аргументовано, що одним із ключових елементів структури адміністративно-правових відносин є його суб'єкти. Особливість суб'єктів адміністративно-правових відносин, що виникають в умовах адміністративно-правових режимів, полягає в їх правосуб'єктності (адміністративна правоздатність, дієздатність і деліктоздатність) (с. 21 дис.; с. 5 автореф.). Зрозуміло, що даний висновок навряд чи можливо й доречно віднести до розряду наукового відкриття, тобто віднести до розряду «вперше».

2. Досить претензійною, а тому такою, що потребує додаткових аргументів, є вжита здобувачем категорія «надзвичайне законодавство» (с.174 дис., с.13 автореф.)

3. Недостатньо аргументованим є таке авторське твердження: «Правовий режим надзвичайного стану слід розглядати як певну систему, спрямовану на ліквідацію надзвичайного стану» (с. 13 автореф.; с. 78 дис.).

4. Знову ж таки у висновках дисертаційного дослідження (а також на с. 15 автореферату) автор стверджує: «Безпеку дорожнього руху слід тлумачити як певний стан дорожнього руху, за якого функціонування дорожніх технічних засобів не може призвести до обмеження волі людини». Дане твердження, як на мене, потребує додаткових пояснень у силу його суб'єктної тенденційності. Навпаки, саме в цій сфері доречно запровадити уже згадуване «надзвичайне законодавство». Дана категорія у першу чергу була б доречною задля досягнення безпеки дорожнього руху на вітчизняних теренах. Адже кількість драматичних ситуацій і подій на дорогах зашкалює. Число загиблих вражає. При цьому оперативні

розслідування дорожньої поліції фактично нейтралізуються судовою практикою. Винуватці дорожніх злочинів нерідко уникають реальної відповідальності. Тому на часі ефективно практикувати «надзвичайне законодавство» з метою невідворотності жорсткої відповідальності передусім для гарантування безпеки дорожнього руху і таким чином збереження життя учасників дорожнього руху та безневинних громадян.

5. Автору даного дослідження, на нашу думку, доцільно було б не акцентувати увагу дослідження (виходячи з теми та принципово важливої проблематики) першочергову увагу на так званих «соціальних конфліктах» (підрозділ 1.1.), оскільки аналіз останніх відволікає увагу від базового предмету дослідження.

6. Аналізуючи на стор. 33-38 дисертації «право обмеження під час надзвичайного стану» здобувач мав би нагадати причину, чим була викликана спроба запровадження надзвичайного стану президентом П.Порошенком. Адже якраз конституційні гарантії неухильного дотримання законності в країні змусили тодішнього главу держави дезавувати відповідний указ.

7. Доцільно було б редакційно дисциплінувати та розширити перелік узагальнюючих висновків дисертаційного дослідження (с. 174-179).

8. Надзвичайно скромними (фактично поодинокими) є посилання на зарубіжних авторів. Список використаної літератури доцільно було б більш активно й широко доповнити зарубіжними першоджерелами.

ЗАГАЛЬНИЙ ВИСНОВОК

Вказані зауваження не закреслюють загальне позитивне враження від роботи. Вивчення тексту дисертації, автореферату, ознайомлення з опублікованими науковими працями здобувача свідчить, що рецензована дисертаційна робота повністю відповідає високим сучасним вимогам.

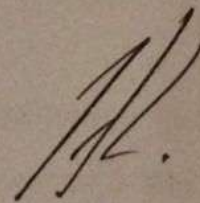
Вона є самостійним, закінченим науковим дослідженням актуальної теоретично і важливої практично наукової проблеми, відповідає паспорту спеціальності 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право, а також містить належно обґрунтовані висновки і рекомендації, реалізація яких сприятиме реальному розвитку адміністративно-правової науки. Матеріали дисертації достатньою мірою розкриті у авторефераті та наукових публікаціях автора і не повторюють досягнутого у науці адміністративного права.

За змістом і оформленням дисертаційна робота відповідає вимогам «Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника».

Дисертаційна робота Мальцева Віталія Вікторовича «Організаційні та правові засади діяльності Національної поліції в умовах правового режиму надзвичайного стану» відповідає вимогам Міністерства освіти і науки України, а її автор заслуговує на присвоєння наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право.

ОФІЦІЙНИЙ ОПОНЕНТ

Заслужений діяч науки і техніки України,
доктор юридичних наук, професор,
професор кафедри правосуддя Юридичного факультету
Державного університету інфраструктури і технологій

А.Т. КОВАЛЬЧУК

